

Rio de Janeiro dnia 17 listopada 1944 r.

L.dz.1569/44

DO

SZEFA ODDZIAŁU INFORMACYJNO WYW .
SZTABU NACZELNEGO WODZA;

W

L O N D Y N I E

W związku z pismem Pana Pułkownika z dnia 6.X przedstawiam poniżej swe uwagi w sprawie raportów KW opracowanych przez placówkę naszego wywiadu w Brazylii.

Melduje o tym dlatego, że Pan Pułkownik określił raporty KW przychodzące stąd jako oparte na wiadomościach z prasy.

W czasie mego około 6-cio miesięcznego pobytu w Brazylii zapoznałem się zarówno z materiałami zebranych przez placówkę w okresie jej przeszło trzyletniej działalności, jak i z jej metodami pracy, oraz źródłami na których ona opiera swą pracę i wiadomości. -

Stwierdziłem między innymi iż placówka ma swoich informatów nie tylko w środowiskach polskich, żydowskich i t.p. ale również w policji brazylijskiej, cenzurze pocztowej i wśród personelu niewielkich hoteli w Rio de Janeiro. Rozporządza ona również konkretnymi dostęпами do kół wojskowych (głównie sztabu lotniczego i jego wywiadu). -

Te właśnie źródła są wykorzystywane przy opracowywaniu raportów.

Co się tyczy informacji pochodzących z prasy uwzględniane są one w znikomym procencie wypadków i tylko wówczas gdy :

a. podawana jest opublikowana w prasie afera szpiegowska, lub wyrok sądowy w procesie podobnego typu (dla ewidencji, rejestracji w kartotekach, lub sprawdzenia czy zamieszani agenci nie brali udziału poprzednio w europejskich aferach szpiegowskich

b. zamieszczona w prasie wiadomość wiąże się z akcją agentów

obcych, lub stanowi jeden z jej przejawów (w szczególności dotyczy to kampanii antypolskiej prowadzonej przez czynniki sowieckie.)

I tak w 20-tu raportach opracowanych przez placówkę w czasie od 1. Ido 31 października 1944 r. przepracowano ogółem 182 sprawy (na oddzielnych załącznikach) Z tej liczby tylko 12 wiązało się z informacjami opublikowanymi przez prasę, z tego 4 sprawy typu omówionego pod a.) i 8 spraw typu omówionego pod b.) Te 12 spraw wynosi więc 6-7% ogólnej ilości afer przepracowanych w roku bieżącym przez placówkę. -

Pragne zaznaczyć iż w związku z bardzo blizką współpracą istniejąca na terenie brazylijskim pomiędzy naszą placówką a wywiadem amerykańskim (F.B.I) duża część materiałów przekazywana jest na miejscu placówce U.S.A. i jest przez nią bardzo pozytywnie oceniana. W szczególności dotyczy to spraw łączących się z działalnością agentów sowieckich na terenie Brazylii. -

Wykazy spraw przekazywanych Amerykanom i odpisy specjalnych opracowań w języku angielskim przesyłane są przez placówkę w periodycznych raportach specjalnych.

Jest charakterystyczne, że Amerykanie interesują się bardzo działalnością komunistyczną w Brazylii. Natomiast Anglików komunistów i Niemcy nie interesują zupełnie - a wyłącznie zakulisz polityki brazylijskiej.

Przypuszczam więc, że na szczeblu gestrali jest ten sam stosunek do ile chodzi o wiadomości KW. z Brazylii. -

Odnosnie zaś zakulisz polityki Brazylii - my znowu nie mamy specjalnych zainteresowań. -

Pomimo znacznych odległości od krajów Europejskich teren Brazylii powinien przedstawiać istotne zainteresowanie dla prac naszego KW.

Pamiętać musimy, że zamieszkuje w tym kraju sto kilkadziesiąt ty-

sieci emigrantów z Polski w tym prawie 40% ukraińców, białorusinów i żydów. Ta właśnie emigracja jest obecnie objektem specjalnie silnej akcji ze strony czynników, komunistycznych, którym zależy na wygraniu polskich za granicą w swej akcji międzynarodowej zmierzającej do wykazania, że poza drobnymi grupami "faszystów" wszyscy popierają politykę reprezentowaną przez Komitet Lubelski.

Praktyczna wartość naszego KW. okazała się również w okresie prowadzenia w Brazylii zaciągu ochotniczego do Armii Polskiej. - Pewny procent ochotników w tym przeważnie ukraińców i żydów nie został wysłany do Anglii na skutek informacji i zabranej o nich przez naszą tutejszą placówkę.

Prawdopodobnie dzięki temu ochotnicy z Brazylii wykazali stosunkowo znaczną odporność w czasie znanej akcji prowadzonej na terenie W. Brytanii wśród żydów i ukraińców służących w Armii Polskiej.

Na szczególną uwagę jednak z punktu widzenia KW. zasługuje przebywająca obecnie w Brazylii wielotysieczna rzesza uchodźców wojennych. -

Stanowią oni element niezwykle ruchliwy i przedsiębiorczy, część którego jest ściśle powiązana z najróżniejszych typów aferami politycznymi i finansowymi w terenach europejskich tak przedwojennymi jak i aktualnymi.

Uchodźcy wojenni, jak i różnego rodzaju emisariusze polityczni przybywający do Brazylii z USA i Europy, bądź też zatrzymujący się tutaj w przejeździe z Argentyny - winni być poddani stałej obserwacji nie tylko pod kątem widzenia zainteresowania sprawami południowo-amerykańskimi, ale również w związku z zagadnieniami europejskimi i północno-amerykańskimi bezpośrednio łączącymi się ze sprawami polskimi -

Przypuszczam, że obszerna kartoteka prowadzona systematycznie przez referat KW. naszej placówki w Brazylii powinna mieć zastosowanie nie tylko aktualne, ale i w okresie powojennym zwłaszcza w związku z rozwiązaniem

problemu powrotu uchodźców i ewent. reemigracji. -

Nawiazując do mej opinii wyrażonej w liście .. w sprawie pozytywnego znaczenia jakie mogłoby mieć nadsyłanie placówce ocen prze-
lazywanych przez nią materiałów KW. podaje dla przykładu wykaz kilku spraw
przepracowanych w ciągu ostatnich miesięcy jakie osobiście uważam za in-
teresujące i zasługujące na ocenę. -

a.) Próba wciągnięcia na służbę sowiecką i wysłania z Brazylii do
Armii Berlinga b. majora lotnictwa Kazimierza KUBALI z listami oryginal-
nymi KUBALI. Sprawa przepracowana w rap. KW. z 18.4., 2.5., 15.5., 13.6.,
i 25.8., 1944 r.

b.) Akcja wydawania paszportów sowieckich zamieszkałym w Brazylii
obywatelom państw "anektowanych" przez Rosję w czasie obecnej wojny, (z
fotografiami wydanych paszportów i korespondencji Ambasady Sowieckiej w
Waszyngtonie) , przepracowana w raportach z 18.8., 25.8., 12.10., 1944

c.) Kółportaf manifestu (komunistycznego) z dyrektywami dla
komunistów w Brazylii, zredagowanego w duchu zdecydowanie anty USA.
(z odbitką fotograficzną dokumentów, którego autentyczność poświadczona
była przez oficera brazylijskiego O.II) w Raporcie z 7 i 14.3.1944 r.

d.) Kontakty członków poselstwa sowieckiego z Montevideo w Brazylii
w raporcie KW. z 14.7.1944 i szeregu następnych. -

e.) Akcja antypolska prowadzona przez poselstwo czeskie w Rio de Ja-
neiro z udziałem "wolnych austriaków" w raporcie 12.10.1944 r.

f.) Akcja przeciwko osobie generała Sosnkowskiego ze strony Cze-
chów w tymże raporcie z 12.10.1944 i ze strony Żydów w raporcie z 25.4.1944

g) Droga wysyłki pieniędzy z Brazylii do Szanghaju via Szwajcaria
wykorzystana przez obywatela polskiego Zylberbauma, przedstawiona w Ra-
porcie z 8.5.1944 r.

h.) Rzekome kontakty inżyniera polskiego Adama MASIEWICZA z agen-
tami niemieckimi przepracowane w szeregu raportach z roku 1942 do 1943,
a ostatnio poruszone w raporcie z 15.2.1944 r.

Z okresu dawniejszego (1941 - 1943) zdaniem moim niewątpliwie zasługiwały na uwagę i ocenę takie materiały jak nap. :

a.) afera agenta niemieckiego Zofii HAYDIN, która w czasie pobytu w Brazylii nawiązała szerokie kontakty w kolonii polskiej a następnie po powrocie do Europy popełniła w zagadkowych okolicznościach samobójstwo w Budapeszcie.

b.) Działalność w Brazylii Zygmunta SWIEYKOWSKIEGO b. urzędnika Ministerstwa Przemysłu i Handlu poważnie podejrzanego o współpracę z Niemcami i Hiszpanami. -

c.) Afera jednego z kierowników niemieckiego wywiadu gospodarczego na Ameryce południowej FRITZ FENTHOL 'A sygnalizowana przez placówkę jeszcze przed zdekonspirowaniem roli FENTHOL'a i aresztowaniem go przez policję. -

d.) Sprawa agenta niemieckiego NIELS'a CHRISTENSEN'a który w listach wysyłanych z więzienia a przejętych przez placówkę usiłował przedstawić się za Polaka i człowieka zkoligowanego z szeregiem Polaków zajmujących poważne stanowiska polityczne. -

Jeśli pozwolę sobie do tego tematu powrócić to dlatego, że wiem z doświadczenia jakie znaczenie mają oceny wiadomości jako doping i zachęta do pracy.

Wiem, że oceny raportów KW. dokonywają Anglicy i że nie są oni zainteresowani w KW. w Brazylii. -

Sadzę jednak, że i ocena naszego referatu KW. będzie tu bardzo potrzebna. -

Stanisław Kara ppułk. dypl.
Attache Wojskowy